

Rogoźno - Zamek

TC-OR-4256-2 (1)

Zielonia.

Tad. Dybowski: Wsi Kościuszkowskie Rogoźno - Zamek

Obszar dworski, rozłożony na płaskowzgórzu, mający jednak znaczne tereny i na stoczach i w samej dolinie, posiada swój ośrodek w pobliżu samego zamku, można powiedzieć nawet na gruntach samego dawnego zamczyska. Bo zamek w Rogoźnie jest dzisiaj właściwie nędzną ruiną. Na jego gruzach przeważnie istnieje dziś dawny dwór i zabudowania folwarczne, wraz z trzema „fermami” o nazwach „Koziarówka”, „Puczyce” i „Turko”, stanowiące „Fundację Państwową Wsi Kościuszkowskiej”.

Dziś sam folwark składa się z dużego piętrowego, choć niezbyt estetycznego budynku mieszkalnego, wielkiego dwupiętrowego gmachu gorzelnii, oraz szeregu zwykłych w każdym majątku zabudowań gospodarskich, jak: stodoły, obory, chlewnie i t. d., poza tym stojących nieco dalej domków służby folwarcznej. W budynku mieszkalnym mieści się biuro miejscowe Fundacji, zatrudniające aż 5 buchalterów, mieszkanie administratora,

zwanego „Koziarówka”. Północniowa strona budynku wychodzi na kilkometrowy park, choć niecałkowicie zamknięty park z ogrodem warzywnym administratora. Park, otoczony ogrodem murami przylega do samych murów zamkowych.

Zamek to wybud. w k. XIII w. Kopycaj. Później. było prawdopodobnie obron. budow. było 7 bram: 22 wieże i tak było wspomniane, że brzozy tu cesar niemiec. Karol IV miał chęć nabyć go dla siebie.

1283 konwincja i ich wójtownie

1410 wójtownie przez Polaków

1454

„ i starostwo, spalony w tym roku przez oddział wojskowy pruski do 1628 r., kiedy Gustaw Adolf wypróbował na jednej z wież nowe miny.

W tym czasie było zamku, w miejscu obecnego parku miało powstać małe miasteczko o nazwie Filów obok tego jednak nie dostał zamek został uprzedzony. Zamek był zbud. z kamienia i cegły w murach

Po roząd. staty wież, obron. wież były na murach liczących jednak z brzozy bram spadła przez niecałkowite dowyżnienie po umińszeniu i już w 1624 r. lustracja wykazała ich tylko 10, nie licząc warownych na samych murach. Od str. obron. zamek posiadał konwincje.

Starostwo tutejsze należało początkowo do Kadłuskich (1407—1500), potem do miedzynskich (1500—1540) i Sokołowskich (1540—1562). Pierwszy Sokołowski (1540—1553), jako gorliwy protestant, kaplicę zamkową ogołocił, doprowadzając do upadku, podobnie jak wszystkie okoliczne kościoły katolickie. Po Sokołowskich starostwo rogozińskie przeszło do Dulskiego, po nim zaś kolejno byli tu starostami: Opaliński, kilku Działyńskich, Niemojewskich, Gruszczyńskich i ostatni starosta w r. 1772 Wyczechowski. Od tego czasu zamek stał się znowu własnością obcą. Rząd pruski skazał go na zagładę. Fryderyk II na budowę twierdzy w Grudziądzu kazał z niego wywozić kamień i cegłę, wskutek czego rozebrano mury w większości, zniszczono ostatecznie kaplicę, w której jakiś czas nawet odbywały się nabożeństwa ewangelickie i pozostały nędzne ruiny, z których do dziś przetrwała tylko główna wieża wjazdowa, 28 metrów wysoka, o blisko 3 metrowej grubości murach, resztki podmurowania do mostu zwodzonego, mała okrągła baszta i w paru miejscach kawałki grubych murów obwodowych. We wnętrzu wieży drewniane schody prowadzą aż do najwyższych okien, przez które dość ładny widok na całą okolicę. Przez spód wieży olbrzymia gotycka brama wiedzie nas dzisiaj w głąb zarośli i drzew, któremi zarosły jest cały teren dawnych budowli zamkowych, poprzerzynany tylko zapuszczonymi ścieżkami, krętymi jak labirynt. Wszędzie zniszczenie i martwość, kojone bujną roślinnością, a wieczorami przerywane głosami puszczyków, co w starych resztkach murów obrały sobie zaciszne siedliska.

W czasach zaboru pruskiego majątek państwowy Rogożno-Zamek należał przez jakiś czas m. i. do rodziny von Kriesów, której kilka grobów, obsianych barwnikiem, znajduje się w części parku pobliskiej wieży zamkowej i posiada tabliczki z napisami.

Położenie Rogożna-Zamku jest bardzo malownicze, zwłaszcza w części dolnej przy szkole i na górze, koło samego zamku. Patrząc z dna doliny na znaczne okoliczne wzgórza, odnosi się wrażenie, że się jest w stronach podgórskich, tak samo patrząc z które-

199